

мічного та науково-технічного розвитку, а також потреб державних підприємств, організацій та установ у кваліфікованих фахівцях;

- активізувати виховну роботу студентів, ширше залучати їх до громадського життя, розвивати різні форми студентського самоврядування, особливо в гуртожитках, включати кращих студентів до складу вчених рад навчальних закладів;
- сприяти відродженню студентського будівельного руху та створенню студентських будівельно-ремонтних і сервісних бригад, створенню вторинних робочих місць, а також розвивати студентський
- волонтерський рух тощо;
- посилити увагу до кадрового забезпечення навчального процесу. Для цього щороку здійснювати підвищення кваліфікації не менше 20 відсотків складу науково-педагогічних працівників, у тому числі з питань нових педагогічних та інформаційних технологій;
- підвищувати ефективність аспірантури та докторантури;
- активізувати наукову діяльність кафедр, поглибити їх співпрацю з академічними установами, науково-дослідними підрозділами підприємств, зарубіжними партнерами;
- активізувати роботу щодо виходу національної вищої школи на міжнародний ринок освітніх послуг. Поліпшувати соціальну інфраструктуру та інформаційно-методичне забезпечення навчання іноземних студентів.

Література

1. Манів З.О., Луцький І.М. *Економіка підприємства: Навч. посібник.* – К.: Знання, 2004. – 580 с.
2. E-mail: info.stat.lviv.ua www.Stat.lviv.ua

УДК 347.254 .332.8

ЖИТЛО ЯК ОСНОВА СТАБІЛЬНОСТІ СУСПІЛЬСТВА

Л.О. Мойсей

Національного університету оборони України

Розглядаються актуальні питання проблем реалізації права соціально незахищених громадян житло. Здійснено аналіз гарантованого права на житло через призму конституційних гарантій, порядок його застосування у практичній діяльності.

Ключові слова: суспільство, житлове господарство, житлова проблема, житлове приміщення, право на житло, соціальна напруга.

Рассматриваются актуальные вопросы проблем реализации права социально незащищенных граждан на жилище. Проведен анализ гарантированного права на жилье сквозь призму конституционных гарантии, порядок его применения на практике.

Ключевые слова: общество, жилищное хозяйство, жилищная проблема, жилищное помещение, право на жилище, общественная напряженность.

Actual issues of realization of constitutional right of socially unprotected citizen to dwelling are considered. Problems are specified, that appears in the process of realization of right to dwelling through the prism of constitutional guarantees, order of its application in practice.

Key words: society, housing economy, housing problem, dwelling, right to dwelling, public tension.

Вступ. Необхідність людини на житло виникає з моменту його народження та зберігається на протязі всього життя. Право на житло – одне із найважливіших соціально-економічних прав громадян України, оскільки житло відноситься до основних матеріальних

умов життя людини. Необхідною та достатньою основою стабільності суспільства, як нормальної життєдіяльності та найважливіших потреб людини є житло. Проте, на сьогодні існує низка проблем, які потребують більш детального вивчення, і ще не отримали належної уваги з боку суспільства. Аналіз стану житлового господарства свідчить про те, що житлові проблеми катастрофічно загострились. Житлова проблема досить складна. З огляду на реалії життя постає ряд запитань. Головне запитання-що є ключовим у життєзабезпеченні людини? Звичайно ж житло. Соціальна напруга, що виникає довкола проблеми забезпеченості житлом, підштовхує на постійний пошук спрямований на її подолання. Без джерела доходу сім'я приречена на вимирання навіть у власній комфортабельній оселі. Звідси й проблема, що люди створюють черги на житло не там, де легше і дешевше його отримати, а де можна забезпечити пристойне життя для себе й дітей.

Кардинальне вирішення завдання щодо формування сумлінного виконання обов'язків військової служби неможливо без системи соціальних гарантій, застосування моральних і матеріальних стимулів. Натомість чинна система адаптації та соціального захисту військовослужбовців в умовах великомасштабного скорочення офіцерського складу недосконала і не може найближчим часом задовольнити матеріальні потреби офіцерів і членів їх сімей. Вони не забезпечуються пільговими кредитами на придбання та будівництво житла, земельних ділянок тощо. До того ж подальша хронічна нестача бюджетного фінансування, невиконання діючих конституційних та законодавчих норм державним керівництвом, прийняття відверто декларативних документів, десятирічні житлові черги та формально-бюрократичний підхід до їх вирішення – все це тільки занадто небезпечно загострює морально-психологічну обстановку в армійському та ветеранському середовищі.

Постановка проблеми. Дедалі важливим стає розробка та реалізація документа, покликаного на законодавчому рівні удосконалити систему державних соціальних та правових гарантій військовослужбовців і осіб, звільнених з військової служби, та членів їхніх сімей, запровадити єдині стандарти соціальних гарантій для військовослужбовців усіх військових формувань держави, враховуючи потреби сьогодення, міжнародні зобов'язання України та досвід інших держав у цій сфері. Зрештою прийняття законопроекту дозволило б підвищити дієвість моральних і матеріальних чинників стимулювання залучення громадян на військову службу та сумлінного виконання військовослужбовцями покладених на них обов'язків військової служби, а також забезпечило б піднесення престижу та привабливості військової служби у суспільстві. Безумовно вказані проблеми надто складні і потребують не емоційного прийняття рішення, а детальних економічних розрахунків, достовірних даних та обґрунтувань направлених на виведення із кризового стану хронічних потреб забезпечення житлом військовослужбовців. Такі рішення не слід приймати занадто квапливо. Найімовірніше, потрібна досить ґрунтовно побудована програма, якій будуть притаманні ознаки: поетапності, виключної прозорості, фінансової спроможності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження таких вчених у сфері житлового права як О. Росада, І. Єленева, С. Аскназія, С. Братуся, Ю. Басіна, І. Бірюкова, І. Вишневіч, О. Дзери, П. Дятлова заслуговують на велику увагу, оскільки наукові погляди щодо розв'язання житлової проблеми населення, яке становить середній клас, нерозривно пов'язані з розвитком людської цивілізації та уявлень про права і свободи людини. Разом з тим ціла низка проблем, тобто проблем пов'язаних з дотриманням порядку забезпечення житлом ще потребує вдосконалення та наукового обґрунтування.

Мета дослідження. Мета дослідження полягає у визначенні основних цивільно-правових теоретичних засад, принципів і методів регулювання питань житлової проблеми соціально незахищеного населення, аналізу діючого житлового законодавства та практики його застосування, надання визначення поняття житла у всіх сферах права, що співвідносяться із житловим правом.

Виклад основного матеріалу. У найближчий період проблема черги буде чинити дуже сильний соціальний тиск на владні структури. Розв'язання цієї проблеми неможливе без прийняття “непопулярних” рішень, які будуть виходити з реалій сьогодення, а не благих

намірів зробити всіх щасливими. Подальше скорочення можливе буде лише за рахунок значної зміни соціальної політики. Можливим варіантом вирішення проблеми є не зміна умов, а порядок обліку та надання житла.

Виходячи з вищевказаного, постає необхідність зупинитись для з'ясування терміну – “житло”. Досить важко виділити цей семантичний елемент в окрему категорію, але оскільки вона широко вживається у суспільно-політичній та спеціальній літературі варто виділити його у самостійний термін [10].

Доречно буде вказати і на те, що визначення поняття “житло” відсутнє навіть у найбільш багатотомній юридичній енциклопедії, не говорячи вже про інші, яка містить близько 10 тисяч термінів і видана за Постановою Президії Національної академії наук України та постанови Кабінету Міністрів України. [16]

В літературі запропоновано різні визначення житла. Так, ряд вчених вважає, що житло – це квартири багатоквартирних будинків, одноквартирні будинки, кімнати в квартирах одноквартирних будинків, а також інші приміщення, призначені для постійного чи тимчасового проживання людей, завершені будівництвом і віднесені у встановленому порядку до житлового фонду. На думку інших вчених, житло – це не будь-яке приміщення чи будівля, що використовується для проживання, а лише те, що функціонально призначене для проживання. Житловим будинком вважається будівля, в якій вся чи не менше половини корисної площі зайнята житловими приміщеннями. До житлових приміщень відносять: житлові будинки, квартири у багатоквартирних житлових будинках, а також ізольовані житлові кімнати в будинках або квартирах. Житловим визнається приміщення, яке відповідає встановленим санітарним, протипожежним, містобудівним і технічним вимогам і призначене для проживання громадян. При цьому житлове приміщення має бути благоустроєним відповідно до умов населеного пункту, в якому знаходиться [3, 5].

У зв'язку з цим поняття “житло” слід розглядати у вузькому та широкому значенні.

Житло у вузькому розумінні – це призначений для постійного проживання і визнаний цивільним правом різновид нерухомого майна як складова частина загально-правового, конституційного інституту житла у вигляді обраного місця, адресно-географічні координати якого визначають приміщення, спеціально призначене для вільного проживання людини, яке становить поняття “житло” в широкому розумінні.

Розуміння поняття житла в різних значеннях переважно зумовлене істотними відмінностями змісту терміна “житло” в різних галузях права.

У конституційному праві термін “житло” означає обране місце, адресно-географічні координати якого визначають приміщення, спеціально призначене для вільного проживання людини. Термін “житло” необхідно відрізнити від терміна “житлове приміщення”. Конституційно-правове поняття “житло” ширше поняття “житлові приміщення” оскільки охоплює не лише житлові будинки, квартири та їх ізольовані частини, а й інші споруди, що традиційно використовуються для проживання (чум, яранга, циганська кібітка) [8, 30].

У цивільному праві під житлом розуміється різновид нерухомості, з визначеними щодо неї правами, функціонально призначеної переважно для проживання фізичної особи. Згідно статті 379 Цивільного кодексу України (надалі – ЦК України) житлом фізичної особи є житловий будинок, квартира, інше приміщення, призначені та придатні для постійного проживання. Закріплена ЦК України категорія “житло” у певному відношенні є новою, оскільки житловим законодавством традиційно використовується поняття “приміщення”.

Так, згідно житлового законодавства, а саме ст. 4 Житлового кодексу УРСР (надалі – ЖК УРСР), житловий фонд утворюють житлові будинки, що знаходяться на території держави [2]. Окрім цього, у статті 6 ЖК УРСР і далі вживається поняття “жиле приміщення”, яким охоплюються і нежилі за своїм функціональним призначенням приміщення, що є його частиною (комори, балкони, лоджії тощо). Поняття “жиле приміщення” застосовується в законодавстві в різних значеннях: як родове поняття, що охоплює всі види житлових приміщень, які можуть бути об'єктом договору найму жилого приміщення; як облікова категорія нарівні із житловим будинком.

Для термінологічної зручності в літературі неодноразово висловлювалася пропозиція щодо внесення змін у Житловому кодексі – поняття “житлові будинки та житлові приміщення” та “житловий будинок” на термін “житло”. Так, як поняття “житло” може охоплювати різні за своїм призначенням його елементи, тобто є складним поняттям, необхідним є визначення правового режиму “житла”. Правовий режим об’єкта (у даному випадку житла) – це обсяг прав і обов’язків, що поширюються на власників визначеного об’єкта з приводу його володіння, користування і розпорядження. А що стосується поняття “житло”, то його правовий режим і на не стаціонарні об’єкти, які не призначені за своєю суттю для постійного проживання, але використовуються із споживчою метою при певних життєвих обставинах.

У кримінальному та кримінально-процесуальному законодавстві підхід до цього інституту, тобто поняття “житла”, також має свою своєрідну специфіку.

На жаль, у Кримінальному кодексі України (далі – КК України) і Кримінально-процесуальному кодексі (далі – КПК України) також немає розшифровки поняття “житло”. З урахуванням майже всіх розбіжностей у цивільному та житловому законодавстві, а також непротиставлених реалій життя застосування зазначених норм у кримінальному процесі викликає великі труднощі.

Зокрема, Пленуму Верховного Суду України в постанові від 25 грудня 1992 року № 12 “Про судову практику в справах про корисливі злочини проти приватної власності” роз’яснив, що житло – це приміщення, яке призначене для постійного чи тимчасового проживання людей (приватний будинок, квартира, кімната в готелі, дача, садовий будинок тощо), а також ті його складові частини, які використовуються для відпочинку, зберігання майна або задоволення інших потреб людини (балкони, веранди, комори тощо) [14].

У листі Верховного Суду СРСР від 23 червня 1983 року № 01-16/31-83 роз’яснено, що “житло” – це передбачене для постійного або тимчасового проживання людей і ведення домашнього господарства приміщення, у якому знаходиться майно, яке вони мають, або частина його (квартира, особистий жилий будинок, гуртожиток, дачний будиночок, номер у готелі, барак, залізничний вагончик, які прилаштовані для тимчасового проживання, та ін.). Верховний Суд СРСР вважав, що до житла належать також складові його частини, в яких люди можуть деякий час не перебувати або безпосередньо не проживати, але які суміжні з жилим приміщенням (підвал, горище, сіни, кухня, комора, літня частина будинку тощо) [12].

Звичайно, в 1983 році давалися роз’яснення відповідно до тих норм і порядків, які існували на той час у державі. На сьогодні поняття “житло” включає в себе значно ширший діапазон приміщень, які можуть бути як сумісними з квартирою (будинком), так і знаходитись на певній відстані, але в межах володіння особи, і тому житло і інше володіння особи, і тому житло й інше володіння особи не завжди слід розглядати як окремі інститути. Необхідно звернути увагу на те, що Європейський суд при вирішенні конкретних справ поняття “житло” тлумачить як місце, де особа постійно проживає, незалежно від форми чи підстави такого проживання, в тому числі облаштоване особою помешкання, навіть якщо таке облаштування було здійснене з порушенням національного законодавства; приміщення за наявності права власності, де особа мала намір проживати; власність, яку особа щороку займає протягом значного проміжку часу; деякі приміщення, інша нерухомість, пов’язані з професійною діяльністю особи, зокрема офіси адвокатів, комерційні службові приміщення.

Неприємно, але факт, українське кримінально-процесуальне законодавство не має такого чіткого визначення і в новому КПК України, тобто проекті, воно не передбачає, що, безумовно, створюватиме відповідні труднощі при правозастосуванні на практиці.

Що стосується приміщень у казармах військовослужбовців, то з урахуванням специфіки перебування в них контингенту визнати, що обмеження права на недоторканість житла і проникнення в них допускаються на тих же умовах, що і в житло, неможливо. Хоча і це, є досить цікаве і спірне питання.

Реалізація прав громадян на житло носить як цивільно-правовий, так і адміністративний характер, а захист прав на житло досягається адміністративними, цивільними, кримінальними та процесуальними засобами. Хоча саме поняття “житло” безпосередньо пов’язане

з конституційним, житловим, цивільним, адміністративним, господарськими галузями права, але разом з тим, не поглинається ними через специфічну сферу правового регулювання.

Проведений аналіз поняття житла в законодавстві України дозволяє зробити такі висновки, що незважаючи на суттєві здобутки українського законодавця у процесі проведення кодифікаційних робіт, а саме прийняття ЦК України і КК України, необхідно врахувати розглянуті “проблемні моменти” і врахувати їх під час удосконалення правового регулювання житлових правовідносин.

Ці тези є дуже важливими, і їх слід запам’ятати для подальших логічних побудов. Тим більше, що розгляд різних проявів цих тез буде неодноразово досліджено у цій роботі.

Так, застаріла законодавча база не здатна забезпечити захист соціально незахищених громадян і надати їм житло, в той же час з’явилися тенденції, які не описані системою законодавства і породжують досить складні і часто напружені стосунки у суспільстві. Норми діючого житлового законодавства розраховані на використання централізованої системи управління регулювання фінансових потоків у житловій сфері та розподілу результатів суспільної праці. Зміна соціально-економічних умов призвела до того, що держава відмовилась від централізованого управління, припинила дотувати житлову сферу по всіх напрямках: створення нового житла (будівництво), реконструкція та експлуатація існуючого житлового фонду [13].

Сучасна проблема становлення основи стабільного суспільства полягає в тому, що перенесення в Україну західних чи інших моделей вирішення житлової проблеми призводить до революційної анексії частини приватної власності значної частини населення.

Виходячи з цього держава кинула людей на призволяще. Але ж держава і є ті самі люди, які обирають собі владу.

Одним з найбільш яскравих проявів проблем житлового господарства є ринок житла. Класична економічна теорія каже, що всі матеріальні відносини будуються на співвідношенні “витрати – прибуток”. Наймач або покупець житла хоче отримати дешевше і краще житло, а господар або продавець хоче отримати більші прибутки при менших витратах. Проте, при діаметрально протилежних цілях вони один без одного існувати не можуть. Саме наявність певних корисних властивостей викликає потребу визначитись з їх кількістю та якісними характеристиками. Для частини з них можна застосувати такий універсальний інструмент, як гроші. Гроші дозволяють все різноманіття загальних рис та індивідуальних особливостей, кількісних та якісних показників звести до єдиного показника – вартості. Але для цього важливим є розуміння взаємозв’язку між багатьма факторами, які впливають на основу стабільності суспільства – житла, а не намагання вразити чимось надзвичайно новим.

Одним з першочергових завдань, що постало перед Україною після проголошення незалежності, є створення власних Збройних сил.

Найважливішим із цих заходів, на мій погляд, є процес оптимізації чисельного складу армії та флоту, що обумовлює необхідність державної підтримки заходів з питань соціальної адаптації військовослужбовців та членів їхніх сімей, забезпечення їх житлом, раціонального використання інфраструктури колишніх військових об’єктів тощо.

Натомість проблема забезпечення житлом військовослужбовців та членів їх сімей за час існування Збройних Сил України набула статусу однієї із найважливіших соціально-економічних проблем Збройних Сил та інших військових формувань, логічним продовженням якої є незадовільні темпи будівництва житла для військових, що проходять військову службу сьогодні, широкомасштабне проведення армійської реформи і як наслідок масове скорочення особового складу.

Відповідно, поняття “право на житло” означає можливість мати житло і користуватися ним на умовах встановлених Законом. Багатоаспектність гарантованого Конституцією України права на житло полягає в тому, що воно являється юридичною основою виникнення різноманітних форм і способів реалізації права на житло в тих чи інших житлових правовідносинах.

Конституційне право на житло означає, перш за все, абстрактне (об’єктивне) право громадянина мати житло для проживання, як постійно так і тимчасово.

Право на житлову площу вказує на наявність права громадянина на конкретно визначене житлове приміщення, тобто в цьому випадку йдеться про суб’єктивне право на житлове

приміщення. Особливий статус військовослужбовця визначає особливі форми реалізації їх права на житло. Військовослужбовці відносяться до категорії громадян, яким відповідно до 47 Конституції України житло надається безоплатно або за доступну для них плату відповідно до закону. Безоплатно житло військовослужбовцям надається із державного (у тому числі відомчого, наприклад, у закритих військових містечках) житлового фонду [1].

В цьому випадку житло буде знаходитися в державній власності, однак особи, які його отримали при вселенні у житлове приміщення у визначеному законом порядку набувають право по життєвого проживання у ньому.

Проте, необхідно мати на увазі, що особи, які отримали таке житло, що знаходиться у закритих військових містечках, не набувають права постійного проживання у житлових приміщеннях, оскільки вони можуть бути виселені із житлового приміщення, але із наданням іншого житла, що має відповідати встановленим нормам. Зазначена норма практично являється “не працюючою”, оскільки іншого житла вказаним особам ніхто надати не може.

Таким чином, отримавши квартиру в закритому військовому містечку, можливо прожити у ньому все своє життя, так і не реалізувавши всіх прав, якими користуються інші громадяни по відношенню до свого житла, що не знаходяться у таких містечках, в яких неможна приватизувати житлове приміщення, здійснити обмін на інше чи всилити в нього інших осіб.

Як було зазначено вище, крім надання чи придбання житла для постійного користування право на житло реалізується у випадках його надання у тимчасове користування до моменту набуття права на отримання житла у постійне користування чи надання такого житлового приміщення. Житлові приміщення тимчасового користування тільки тимчасово вирішують житлові проблеми військовослужбовців і тому тільки виключно житлове приміщення постійного користування у повній мірі може реалізувати право військовослужбовця на житло [15].

Подальше поглиблення кризи в Україні, складна економічна ситуація, дорожнеча промислових та продовольчих товарів, невирішеність побутових проблем, відсутність житла негативно впливають на рівень життя сімей військовослужбовців.

Висновок. Показниками стабільності суспільства у сфері житлового забезпечення є існування умов для реалізації права громадян на житло, розширення житлового будівництва, поліпшення утримання та збереження житлового фонду. Внаслідок катастрофічної невідповідності житлових відносин, що склались у цій сфері, ринковим вимогам, змінам в економіці країни та необхідності прискорення інтеграції житлової сфери у загальну систему ринкової економіки, житлово-комунальне господарство потрапило в зону особливої уваги з боку Президента, Верховної Ради України та Уряду. Житлове господарство, як складова всієї системи житлово-комунального господарства не має жодних переваг щодо ринкових перетворень. Пауза, що виникла у вирішенні житлових проблем громадян, потребує вже не адміністративних, а інших механізмів вирішення. І подальше кризове становище у сфері житлового забезпечення може призвести до соціального вибуху. Проблема вже не у житлових чергах, а у відсутності прозорості прийняття рішень по забезпеченню та втраті довіри населення як до владних структур, так і до працівників галузі.

Проблема відновлення соціальної справедливості щодо громадян, які побудували і утримують житло за власні кошти і в той же час, через діючу систему податків, беруть участь у створенні та утриманні державного житлового фонду, навряд чи можлива. Ця проблема належить до категорії віртуальних проблем, таких, як повернення вкладів громадян та реституція (відновлення в правах попередніх власників). В кожній цій проблемі є свої особливості. Так неможливість реституції конституційно закріплена в Україні, а повернення заощаджень весь час дискутується, і робляться певні кроки по частковому їх поверненню. На відміну від цих проблем, держава навіть не знайшла за потрібне зафіксувати на офіційному рівні проблему побудованого за власні кошти житла як факт.

Орієнтованість державної житлової політики на пріоритетність будівництва житла у великих містах взагалі є теоретично правильно, але практично дуже суперечливою. Через те, що будівництво – така ж бізнесова діяльність, як і будь-яка інша. А більші грошові потоки формують більші прибутки. Тому держава має тільки створювати відповідні умови для

будівництва житла в різних регіонах та виконувати свої зобов'язання щодо захисту соціально незахищених верств населення. І більше нічого.

Щодо надмірної монополізації будівництва, реконструкції та утримання житла, то ця теза уже не є такою непохитною. Важко вважати ринок будівельних послуг монополізованим, якщо переважаюча більшість суб'єктів цього ринку становлять приватні організації. Монополізація в сфері утримання теж стала далекою від монополізації і з кожним днем віддаляється від неї.

Залишились та потребують аналізу системи розподілу і надання житла, її недосконалості, відсутності можливості для будівництва або придбання житла. Система розподілу потребує особливої уваги. Зважаючи на різке підвищення цін на житло, мешканці кварталу уже навряд чи погодяться на безплатне надання квартири двірнику через 5 років роботи. Особливо коли знатимуть, що квартира буде одразу приватизована. Кожен зможе порахувати кількість двірників у власному місті та кількість коштів, які мають бути витрачені з місцевого бюджету на ці "подарунки".

Можна очікувати, що найближчим часом взагалі буде прийнято рішення щодо повного припинення передачі органами місцевого самоврядування квартир у довічне користування або з можливістю наступної приватизації. Фактично через цей механізм іде витрачання бюджетних коштів на статті, які не зовсім чітко визначені у Бюджетному кодексі. Вірогідно, будуть надаватись лише службові квартири лише на час роботи.

Належить зазначити наступне: галузь переживає складні часи оновлення. Проблеми основ стабільності суспільства постають все гостріше, а шляхів вирішення цих проблем поки чітко не визначено. При значній нестачі коштів пошук виходу здійснюється в основному, за рахунок енергії та досвіду найбільш досвідчених та наполегливих фахівців, які залишились у галузі. Спираючись на попередній досвід все важче, він все частіше починає не спрацьовувати через суттєві зміни соціально-економічної ситуації. Необхідно поєднувати набутий досвід з умінням трансформувати власну свідомість і вчитись діяльності в нових соціально-економічних умовах. Не можна орієнтуватись на попередні періоди або на сьогоднішній день. Ситуація змінюється досить швидко. Програма подолання житлової кризи має бути гнучкою і досить широкою. Це завдання варто було б визначити як пріоритетне для галузі.

Література

1. Конституція України. – К.: Українська видавнича фундація. – 1996 р. – С. 17.
2. Жилищный кодекс Украинской РСР (научно-практический комментарий). – К.: Изд-во политической литературы, 1990.
3. Березовчук М.О. Спасение своих жилищных прав – дело рук самих собственников жилья // За кийвським часом. – 2003. – № 22 (42). – С. 4–5.
4. Загальна декларація прав людини. (Прийнята і проголошена Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН № 217 А (III) 10 грудня 1948 року.
5. Концепція державної житлової політики: Схвалена Постановою Верховної Ради України від 30 черв. 1995 р. № 254-ВР.
6. Конвенція про захист прав людини та основних свобод. Рим, 4 листопада 1950 року.
7. Куликов О. Правові колізії у житловому законодавстві // Юридичний журнал. – № 8. – 2005.
8. Маслов В.Ф. Конституционное право на жилье. – К., 1986. – С. 28–30.
9. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. Прийнято 16 грудня 1966 року Генеральною Асамблеєю ООН.
10. Мічурін Є.О. Поняття житла та його ознаки // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. – 2002. – № 1.
11. Порядок надання і користування житловими приміщеннями з фондів житла для тимчасового проживання, затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 31 березня 2004 року № 422.
12. Постанова Верховної Ради України "Про порядок тимчасової дії на території України окремих актів законодавства союзу РСР" від 12 вересня 1991 року.
13. Постанова Пленуму Верховного Суду України № 2 від 12.04.85 із змінами, внесеними згідно з Постановами Пленуму Верховного Суду України № 2 від 10.03. 89, № 13 від 25.12.92,

№ 15 від 25.05.98 “Про деякі питання, що виникли в практиці застосування судами Житлового кодексу України”.

14. Пленуму Верховного Суду України в постанові від 25 грудня 1992 року № 12 “Про судову практику в справах про корисливі злочини проти приватної власності”.

15. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 45 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень пункту 2 статті 2 Закону України “Про приватизацію державного житлового фонду” (справа про приватизацію державного житлового фонду) від 28 вересня 2000 року. Справа № 1-37/2000 № 10-рп/2000.

16. Юридический энциклопедический словарь / Под общ. ред. Б.С. Крутских. – 3-е изд., перераб. и доп. – М., 2003. – С. 124

УДК 332.1:711.4(15)

ПРОСТІР МІСТА ТА АЛЬТЕРНАТИВИ ЙОГО РОЗВИТКУ

Т.О. Ніщик

Луцький національний технічний університет

Доводиться необхідність дослідження міста та його простору. Проводиться науковий диспут із вченими різних історичних епох, стосовно тлумачення термінів “простір” та “простір міста”. Виділяються характерні ознаки простору міста. Аргументується бажання авторів щодо використання альтернативних варіантів просторового розвитку міста. Описуються економічні вигоди та економічний ефект від використання підземних та надземних резервів міста, з метою його просторового розвитку.

Ключові слова: простір міста, підземний простір міста, надземний простір міста, економічна ефективність використання простору.

There is a necessity of research of city and his space in this article. A scientific dispute is conducted with the scientists of different historical era, in relation to interpretation of terms “space” and “space of the city”. The characteristic signs of space of city are selected. The desire of authors is argued in relation to the use of alternative variants of spatial development of city. Economic values and economic effect are described from drawing on underground and above-ground reserves of city, with the purpose of his spatial development.

Keywords: space of the city, underground space of the city, above-ground space of the city, economic efficiency of the use of the space.

Актуальність проблеми. Дослідження міста, як об’єкта формування просторового середовища, зумовлена сучасними світовими тенденціями дослідження специфічних просторових групувань всередині держави. Прагненням виявити можливі напрями впливу на формування та функціонування простору міста, проведення його структурного аналізу, а також бажанням виявити можливі схеми управління та контролю за процесом розвитку сучасного міста.

З огляду на те, що раціональне планування простору міської території є засобом забезпечення розвитку міста в цілому, та організації і підтримання максимально ефективного життєвого середовища, виникає необхідність дослідження простору міст.

Колобок О. А., Макаричев А. С. зазначають: “сучасна проблема нашого часу є не матеріальною, а просторовою. Це проблема масштабів, пропорцій та розмірів” [1].

Перш за все, з метою визначення специфіки організації раціональної структури міського простору, її складових та зв’язків, необхідно визначити суть терміну “простір”.